

Molens in Uithuizermeeden

door P. van Dijken

Door de eeuwen heen was dit Noord-Groninger lintdorp drie korenmolens rijk. In de Eemspolder ten noorden van het dorp is heden ten dage nog steeds poldermolen DE GOLIATH te vinden.

In dit schrijven wil ik u echter de drie korenmolens onder de aandacht brengen en wel van zuid naar noord. Toevallig is de zuidelijkste standplaats de oudste molenplaats en de noordelijkste het jongste. Op de oudste plaats, gelegen ca. 0.8 km. ten noordoosten van de kerk aan de westzijde van de hoofdweg stond vanouds op een heuveltje de zogenaamde roggemolen, een standerdmolen. Op een kaart van 1686 staat hij als zodanig aangegeven. De molen was gebouwd voor 1628, want hij mocht in dat jaar vanwege de provinciale Molen-resolutie van 12 augustus op de belasting van het gemaal blijven staan.

Al voor 1781 is deze standerdmolen vervangen, het precieze bouwjaar van de nieuwe molen is niet bekend. Het was een achtkante, met riet gedekte bovenkruier, zonder stelling op een heuvel. De opvolger van de stander werd aan de oostzijde van de hoofdweg geplaatst, de sarries-hut staat er nog. De inrichting bestond uit twee koppels maalstenen en de molen had een vlucht van 76 voet.

In 1825 was de molen de aangewezen molen voor het korenmolensort Uithuizermeeden. (resolutie 12 december).

In 1831 werd de molen aangeduid als "oud, maar in goede staat". Eigenaren waren voor 1802, Anje Jans Lomans en Jan Willems Helmer, die op 7 april de molen verkochten aan Nanne Alberts Dijkhuis. Deze werd in 1830 opgevolgd door zoon Poppe Nannes Dijkhuis. Poppe verkocht in 1838 de molen aan Jan W. Nienhuis, welke de molen in 1841 verkocht aan Derk Cornelis Smit. In 1880 werd Jan Willem Maarhuis eigenaar. Hij liet de molen in 1881 of 1882 slopen. Vermoedelijk zijn onderdelen van de molen gebruikt bij de bouw van de molen op de noordelijkste molenplaats te Hefswal.

De tweede en middelste molenplaats is gelegen 1.5 km. ten noordoosten van de kerk aan de oostzijde van de hoofdweg en ten noorden van de spoorlijn. Voor 1748 is hier een achtkantig reithok (bovenkruier) gebouwd. Op een kaart van 1781, getekend door Theodorus Beckeringh, staat de molen aangegeven als pelmolen. In 1748 is Geert Claassen pelmulder, in 1756 genoemd "pelmolenaar Geert Claassen Stuvezak" op de Meeden. In 1786 verkopen Claas

Geerts Stuivinga en Marrandi Baar de molen aan Balster Hendriks. Balster Hendriks is in 1812 nog steeds eigenaar en noemt zich dan eveneens Stuivinga. Omstreeks 1819 wordt de molen wegens ouderdom gesloopt en vervangen door een forse achtkante bovenkruier. De vlucht bedraagt 22 meter en de molen gaat als SIMSON door het leven. De nieuwe molen wordt ingericht als pelmolen met twee stenen. In 1830 verkopen de erfgenamen van Hendrik Balsters Stuivinga, " een voor weinige jaren nieuw gebouwde welbeklante pelmolen" aan Balster Fokkes Wiersum. Deze blijft tot 1865 eigenaar. Op 14 juni 1844 krijgt hij vergunning om de molen mede in te richten voor het malen van graan. In 1865 wordt Jan Willems Maarhuis eigenaar. In 1917 verkopen zijn erven, in totaal zes kinderen, de molen aan Derk Schuur. Vier jaar later wordt de molen voor f 10.850,- verkocht aan graanhandelaar Johannes Moorlach. Mulder Ko Veenstra houdt de molen tot 1937 voor Moorlach in bedrijf. In de loop der tijd veranderde de Simson wel, de molen kreeg een ijzeren as, later op één roede zelfwichting en nog later op beide. Al deze verbeteringen hebben de Simson niet gered. In 1937 werd hij gesloopt om plaats te maken voor een moderne meelfabriek welke hedentendage nog bestaat als onderdeel van Ranks Meel, een Brits concern.

*Korenmolen Simson omstreeks 1930
(Foto; Collectie WOB)*

De derde en meest noordelijk gelegen molenplaats vinden we 2.5 km. ten noorden van de kerk te Hefswal aan de zuidzijde van de Hefswalsterweg.

In 1881 koopt Jan Harkes van der Molen hier voor f 2000,- een behuizing met 39.75 ha. grond en laat hierop een achtkante bovenkruier met stelling bouwen. De molen, DE HOOP genaamd, wordt ingericht als koren- en pelmolen. Bij de bouw is gebruik gemaakt van het achtkant van de oliemolen van Aalfs te Bedum. In 1917 koopt Pieter van der Molen DE HOOP met behuizing en schuur voor f 6000,-. In januari 1935 wordt de molen tijdens een noordwester storm beschadigd. Het achterhek met zelfzwichting slaat weg. In 1944 is de roede met zelfzwichting nog van nieuwe lassen voorzien, doch in 1948 is de onderhoudstoestand zo slecht dat herstel f 15.000,-. moet gaan kosten. Dit gaat niet door er komt een elektrische maalderij. Op 6 mei 1949 wordt een sloopvergunning verstrekt. In het voorjaar van 1950 wordt de bovenbouw gesloopt. In 1972 volgt een groot deel van de onderbouw, terwijl in 1977 de laatste restanten worden opgeruimd. Thans is ter plaatse transportbedrijf Pilat gevestigd.

De molen aan de Hefswal werd in mei 1940 door de heer W.O. Bakker gefotografeerd.

